TKL

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Kertomus vuoden 2019 toiminnasta

Kertomus vuoden 2019 toiminnasta

sivu 2	Vuosi 2019 lyhyesti
sivu 2	Toiminta-ajatus
sivu 2	Toimitusjohtajan katsaus
sivu 3	Liikennepalvelut
sivu 4	Energia ja ympäristönsuojelu
sivu 5	Sisäinen valvonta ja riskien hallinta
sivu 6	Tiedotus ja markkinointi
sivu 6	Henkilökunta
sivu 7	Johtokunta
sivu 7	Tilinpäätös ja tilintarkastus
sivu 8	Tuloslaskelma
sivu 9	Tase
sivu 10	Rahoituslaskelma
sivu 11	Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä
takakansi	Yhteystiedot

Lyhyesti

	2019	2018	2017	2016
Matkat vaihtoineen (milj.)	20,7	20,3	20,5	20,1
Ajokilometrit (milj.)	10,3	10,1	10,0	10,2
Linjakilometrit (milj.)	9,2	9,2	9,2	9,2
Henkilöstö	378	381	354	338
Linja-autoja käytössä	151	154	148	143
Liikevaihto (milj. euroa)	29,2	28,5	27,9	27,1
Konsernituki (milj. euroa)	0,0	0,0	2,1	3,2

Toiminta-ajatus

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminta-ajatus on tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

Paino: Suomi Print Oy, Tampere 2020
Kuvat: Sanel Halilic, Sonja Järvenpää. Marko Ketola, Pekka Pirhonen ja Kati Valkonen.

Toimitusjohtajan katsaus

Vuodelle 2019 asetettu tulostavoite saavutettiin, ja selkeästi jopa ylitettiin, Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminnan jatkuessa edellisten vuosien tapaan taloudellisesti tehokkaana. Haastetta tulostavoitteen saavuttamiseen toi edellisvuonna suunnitelmia laajempana toteutettu korjaamotoimintojen integraatio, joka näkyi kaluston huolto- ja korjaustoimintojen kustannuksissa koko vuoden osalta. Niin ikään joukkoliikenteen reitteihin kohdistuneet jatkuvat muutokset ja raitiotietyömaiden aikainen katuinfran kunto ovat rasittaneet operaattoreiden toimintaa merkittävästi – myös taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna.

Toiminnan haasteiden kohtaamisessa on auttanut kaupunginvaltuuston hyväksymiä linjauksia noudattava, ja jo useamman vuoden jatkunut, TKL:n toiminnalliseen tehokkuuteen panostaminen. Samalla on korostunut oman tuotannon merkitys kaupungin koko joukkoliikennejärjestelmän kannalta joustavuutta ja mukautumiskykyä turvaavana, sekä kilpailutetulle markkinaosuudelle vertailupohjaa tarjoavana, operaattorina. Tätä toiminnan tehokkuuden ja joustavan yhteistyön merkitystä, sekä sen kehittämistä, tulee myös jatkossa vaalia ja kehittää. Näin omalle tuotannolle asetettavat tavoitteet voidaan saavuttaa vastaisuudessakin.

Aiempien vuosien tapaan TKL on jatkanut joukkoliikenteen tilaajalle annettua, yli seitsemän prosentin suuruista, tuotantohinnan alennusta myönteisen toiminnallisen kehityksen sen mahdollistaessa. Tämä annettu alennus on vastannut tilikaudella 2019 noin kahta miljoonaa euroa.

Vuoden 2019 aikana TKL kuljetti yhteensä lähes 20,7 miljoonaa matkustajaa. Matkustajamäärässä operoidun liikenteen osalta oli parin prosentin suuruinen kasvu edellisvuoteen. Samanaikaisesti kasvoi myös operointiin käytettyjen henkilötyövuosien, tilattujen linjakilometrien ja autopäivien määrä. Pienentynyt investointikehys sen sijaan laski kaluston määrää. Lisääntyneen liikennesuoritteen ohella matkustajamäärän kasvua ovat edistäneet joukkoliikenteen suunnittelun panostukset kasvualueiden synnyttämään palveluiden kysyntään.

Osana linjaliikennettä, sekä sen ohella, TKL operoi aiempien vuosien tapaan erilaisia messu- ja tapahtumakuljetuksia. Vuoden 2019 aikana jatkettiin matkalippujen uusien lukijalaitteiden asennuksia. Linjalla numero

2 kokeiltiin avorahastusta, jolloin matkustajat voivat nousta autoon myös keskiovesta, leimaten matkakorttinsa näillä ovilla olevilla lukijalaitteilla. Kesällä Nysseliikenteen linja-autoissa otettiin käyttöön uudet liikennöinti-informaation välittämiseen tarkoitetut kuljettajien tablettilaitteet. Samassa yhteydessä asennettiin autojen matkustamoon uudet infotaulut, joista matkustajat voivat seurata tiedotteiden ja mainosten ohella myös ajantasaista pysäkkitietoa.

Neljä täyssähköbussia jatkoivat pilottikokeilua linjalla numero kaksi, operoiden nyt kolmannen toimintavuoden. Sähköisen liikenteen toimintavarmuus on pikkuhiljaa kohonnut, mutta huolta aiheuttivat edelleen bussien huoltoon liittyvät ongelmat sekä sähkönsyöttökapasiteetin rajallisuus nykyisissä toimitiloissa.

Sähköisen liikenteen pilotoinnin ohella TKL on jatkanut selvitystyön tekemistä myös muiden vaihtoehtoisten energiamuotojen käyttämisestä Tampereen linja-autoliikenteessä. TKL:lle annettu selvitystavoite on yhdistetty osaksi Tampereen joukkoliikenteen käyttövoimaselvityksen ohjausryhmää.

Ympäristöystävällisyyteen on jo vuosien ajan kiinnitetty huomiota myös perinteisen kaluston osalta tehdyissä uushankinnoissa ja niiden perusteena olleissa kilpailutuksissa. Vuonna 2019 hankittiinkin yhteensä seitsemän kappaletta uusia kolmiakselisia Volvo-merkkisiä linja-autoja. Nämä autot on varustettu lähes päästöttömällä Euro 6 -moottorilla. Uushankintojen korvatessa vanhaa kalustoa onkin näin osaltaan vähennetty liikenteen aiheuttamia päästöjä. Kasvanut kalustotarve edellytti uushankintojen ohella myös nopealla aikataululla hankittavia käytettyjä linja-autoja, joita vuoden aikana ostettiin yhteensä viisi. Myös käytettynä ostettujen autojen hankinnassa kiinnitettiin huomioita ympäristöystävällisyyteen näiden autojen ollessa lähes Euro 6 -tasoisia EEV-luokan autoja.

Joukkoliikenteen tilaaja mittaa matkustajien tyytyväisyyttä ulkoisen toimijan tekemillä mittauksilla. Näissä mittauksissa on aiempien kausittaisten mittausten sijaan siirrytty jatkuvaan mittaustapaan. Kilpailutetun liikenteen osalta mittaus kattaa kaikki linjat, mutta oman tuotannon osalta mittaukseen valikoituu vain osa linjastosta. Vuonna 2019 toteutetuissa mittauksissa näkyi edelleen asiakkaiden kriittisyys matkustusmukavuuteen, mitä osaltaan selittää jo muutaman vuoden jatkuneet raitiotietyömaiden aiheuttamat liikennöintiongelmat.

Vappuna 2018 toteutettiin korjaamointegraatio, missä aiemmin Tampereen Infra Liikelaitoksessa linja-autojen korjaus- ja huoltopalveluiden parissa työskennellyt henkilöstö sekä käytössä olleet tilat siirtyivät osaksi TKL:n toimintoja. Korjaamo liittyi tässä yhteydessä osaksi TKL:n Tekniikan toimialuetta. Samalla TKL:n oma kyky vastata linja-autokalustonsa huollosta ja korjauksista parani huomattavasti. Yhdistymisessä syntyi kuitenkin huomattavia haasteita korjaamotoiminnan kehittämiseksi sen kilpailukykyinen tehokkuus ja taloudellisuus sekä työkulttuurien yhteensovittaminen huomioiden. Näitä haasteita ei ole toivotulla tavalla pystytty itse ratkaisemaan ja vuoden 2019 lopulla tehtiinkin päätös ulkoisen konsulttiavun hankkimisesta tätä työtä edesauttamaan.

Supistuneen investointibudjetin vuoksi TKL pystyi hankkimaan uutta kalustoa korvausinvestointarvetta pienemmän määrän. Linja-autoja poistettiin käytöstä vuoden aikana yhteensä 15 kappaletta. Liikennekäytössä olevan kaluston lukumäärä laski tilikauden aikana 151 linja-autoon. Kaluston keski-ikä pysyi edellisvuoden tasolla ollen 7 v 2 kk. Kalustoinvestointien kokonaisarvo vuonna 2019 oli noin 1,9 milj. euroa. Vuoden 2019 aikana oli joukkoliikenteen tilaaja esittänyt toiveen uusien nivelbussien hankinnasta. TKL:n johtokunta tekikin joulukuussa 2019 tätä asiaa koskevan kilpailutuspäätöksen.

Tilikauden 2019 taloudellinen kokonaistulos muodostui selkeästi budjetoitua paremmaksi ollen yli 0,7 milj. euroa ylijäämäinen. Kertynyt tulos vahvistaa edelleen TKL:n omavaraisuutta ja toimintakykyä.

Pekka Pirhonen
toimitusjohtaja

Liikennepalvelut

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminta-ajatus on tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

Toiminta-ajatustaan korkealuokkaisten ja kestävää kehitystä tukevien, sekä joustavasti, taloudellisesti ja turvallisina tuotettujen joukkoliikennepalveluiden tuottamisesta TKL toteuttaa Tampereen kaupungin oman tuotannon yksikkönä, tuottaen joukkoliikennepalveluita tilaaja-tuottaja –mallin mukaisella periaatteella. Palveluiden tuotannosta on sovittu vuosille 2012-2020 tehdyssä tuotantosopimuksessa, jossa palvelujen tilaajana toimii Tampereen joukkoliikenne.

Tampereen joukkoliikenteen järjestämisvastuu on seudullista. Tämän myötä myös TKL:n linjasto ulottuu osin ympäryskuntien puolelle. Tariffeista, lippujärjestelmistä, palveluiden ja linjaston suunnittelusta ja toteutuksesta sekä asiakasinformaatiosta vastaa tilaajayksikkö. Joukkoliikenteen tilaajan tehtäviin kuuluvat niin ikään aikataulujen ja autokiertojen suunnittelu sekä autoissa tapahtuvan lipunmyynnin hallinnointi. Tampereen joukkoliikenne vastaa myös joukkoliikenteen yleisestä markkinoinnista ja kilpailuttaa yksityiseltä sektorilta hankittavan liikennesuoritteen. Operaattorit saavat puolestaan korvauksen ajettujen linjakilometrien, linjatuntien ja autopäivien perusteella. Tuotantosopimukset sisältävät myös kriteerit palvelun ja kaluston laadulle, sekä mahdollisille laatubonuksille ja sanktioille.

TKL:n saama liikennöintikorvaus on määritelty nykyisellä tuotantosopimuksella vuoden 2012 alusta lukien. Tämän jälkeen hintoihin on sovellettu neljännesvuosittain tarkasteltavan joukkoliikenteen yleisen kustannusindeksin muutosta. Vuodesta 2013 lukien TKL on tehostamistoimien ansiosta pystynyt antamaan tilaajalle sopimuksen mukaisesta hinnasta erillisen alennuksen. Alennuksen määrää on pikkuhiljaa kasvatettu, niin että vuonna 2019 alennus oli edellisvuoden tapaan yli 7,1%:a sopimuksen mukaisesta tasosta. Annetusta alennuksesta huolimatta TKL kykeni jälleen saavuttamaan ja ylittämään sille asetetun tulostavoitteen.

Tiukkojen ympäristövaatimusten ohella TKL huomioi kalustohankinnoissaan myös erityisryhmien tarpeet. Matkustamisen esteettömyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota ja nykyiset matalalattiaiset linja-autot on varusteltu lastenvaunuystävällisillä avarilla keskisilloilla sekä turvakaarellisella pyörätuolipaikalla. TKL on ollut mukana kalustollaan myös erilaisissa teknologisissa innovaatiokokeiluissa. Näistä hyvänä esimerkkinä ovat vuoden 2016 lopussa käyttöön tulleet täyssähköbussit.

Joukkoliikenteen tilaaja tilaa TKL:ltä normaaliliikenteen ohella myös ylimääräisiä vuoroja helpottamaan matkustajien liikkumista kaupunkiseudulla eritoten kansallisten juhlapyhien sekä pikkujoulun aikaan. TKL:n bussit ovat auttamassa myös monien paikallisten tapahtumien, kuten erilaisten messujen ja urheilutapahtumien liikennöintijärjestelyissä. Kesäisin Särkänniemeen saapuvat vieraat ovat jo vuosia päässeet elämyspuistoon TKL:n bussilla.

Linja-autokalusto

Vuoden 2019 aikana käyttöön saatiin 7 uutta Volvon telibussia, kaikki aiemman hankintasopimuksen optiolla hankittuna. Malli näiden osalta on tuttu, hyväksi havaittu, Volvo 8908RLE 6x2. Edellisvuoden hankinnoista kolmen Solarikselta hankitun U15LE-telibussin luovutus siirtyi toimitusviivästyksistä johtuen vuoden 2019 puolelle.

Uusien autojen lisäksi investointiin myös käytettynä hankittuihin linja-autoihin. Kalustotarvetta helpottamaan hankittiin viisi kappaletta kaksiakselisia, aiemmin Norjassa operoinutta, Volvon 8707RLE-bussia. Käytettynä hankitut autot ovat vuoden 2010 mallisia ja päästöiltään Euro 5/EEV tasoa.

Hankittujen autojen alta poistettiin käytöstä ikääntynyttä Euro 3 -kalustoa. Näin TKL:llä on ajossa enää vain yksi Euro 3 -auto sekä 15 kpl Euro 4 -autoja. Koko muu kalusto onkin Euro 5 tai Euro 6 -tasoa sekä lähipäästötöntä kalustoa.

Kunnossapito

Edellisvuonna toteutettu, ja aiemmin kaupunkikonsernin sisäisenä alihankintana hankittu, korjaamo- ja huoltotoimintojen integrointi osaksi TKL:n toimintoja on osaltaan muuttanut huoltotoimintojen järjestämistapaa.

Tekniikan toimialueella pyritään nyt itse vastaamaan TKL:n kaluston huollosta ja korjauksista siinä määriin kuin se on mahdollista ja toiminnallisesti mielekästä. Oman työn ohella kunnossapidon palveluita tuottavat yhteistyökumppaneina myös merkkikorjaamot. Sähkö- ja hybridiautoilla on lisäksi hankintoihin liittyneet erilliset huoltosopimukset.

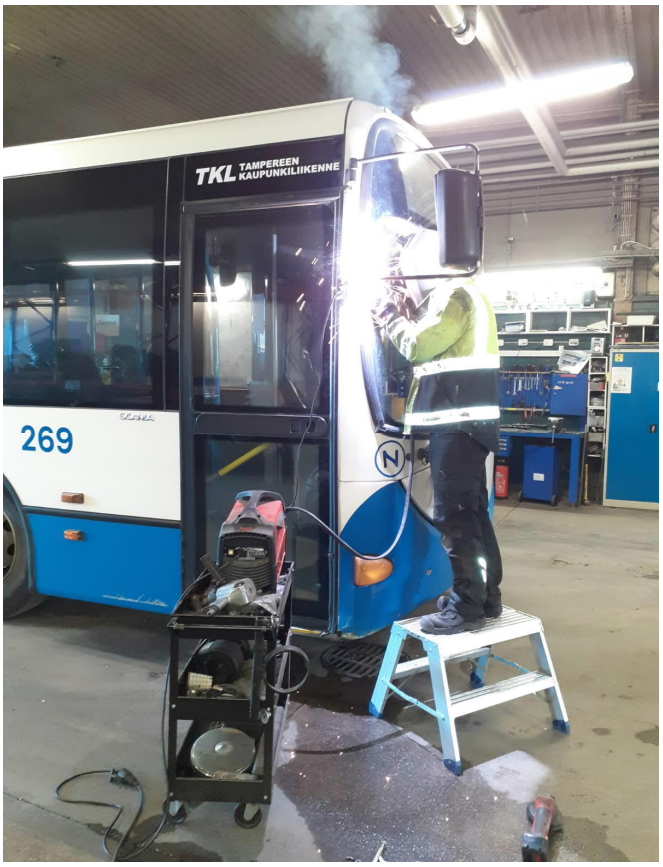

TKL:n tekniikan tiimissä työskenteli vuoden 2019 aikana enimmillään 26 vakituisessa työsuhteessa olevaa henkilöä.

Linja-autojen päivittäishuollon palvelut tuotti edellisvuosien tapaan, ja TKL:n tiloissa toimien, Serveco Oy. Tätä palvelua koskeva sopimus tulee uudelleen kilpailutettavaksi vuoden 2020 aikana.

Energia ja ympäristönsuojelu

Energiankulutus

Vuonna 2019 TKL:n busseilla ajettiin kaikkineen lähes 10,3 miljoonaa kilometriä. Siirto- ja muiden kuin tilattujen linjakilometrien osuus oli yli 10% koko suoritteesta.

Valtaosa busseista käyttää energianaan dieselöljyä, joka hankittiin Neste Oil Oyj:ltä kaupungin solmiman hankintasopimuksen perusteella. Neljä TKL:n busseista kulkee sähköenergialla. Kaikki käytössä olevat sähköbussit operoivat linjalla 2.

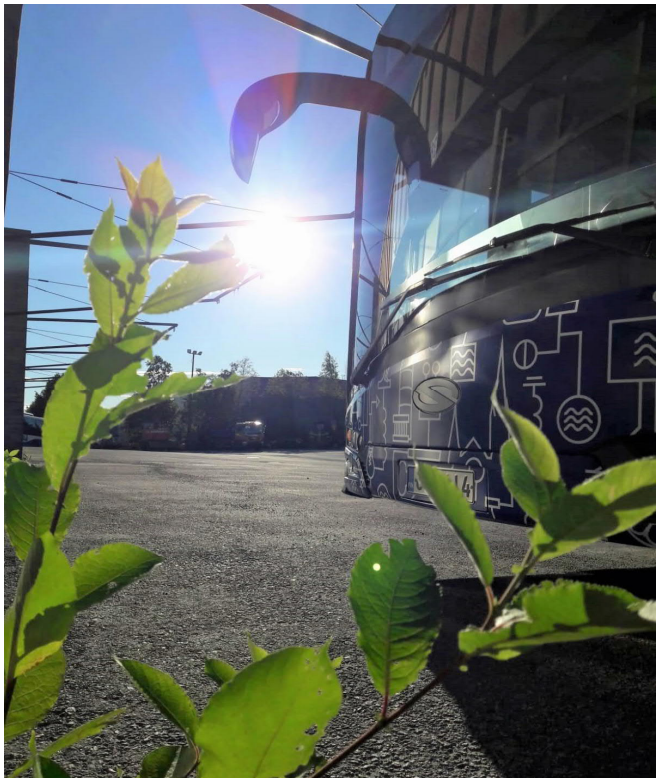

Dieselpolttoainetta vuoden 2019 aikana käytettiin runsaat 4,2 milj. litraa. Pakokaasujen pelkistämiseen käytettävää AdBlue-liuosta kului vuoden aikana 160 000 litraa. Sähköautojen akustoja ladattiin noin 212 000 kWh edestä.

Jokipohjantien varikolla TKL, Infra ja kiinteistössä toiminut ruokala käyttivät sähköä yhteensä 1,8 miljoonaa kWh, lämpöenergiaa 3,06 miljoonaa kWh, sekä vettä vajaat 6,23 milj. litraa. Käyttömäärät putosivat kaikki hieman aiemmasta vuodesta, minkä taustalla on ruokalan toimintojen lopettaminen kesällä 2019 sekä loppuvuodesta tapahtunut Infran toimintojen poissiirtyminen.

Ympäristö

Ympäristötietoisuus on osa liikelaitoksen strategiaa ja se näkyy selkeänä tavoitteena myös kaikessa toiminnassa. Ympäristönsuojeluun panostus tulee näkyvästi esille kaluston uusimisen kautta. Vuonna 2019 käyttöönotettiin yhteensä 10 kpl Euro 6 -päästönormit alittavaa bussia, sekä 5 kpl Euro EEV -normit alittavaa bussia. Näiden lähipäästöt ovat merkittävästi pienemmät, kuin niillä korvatuissa EU3-luokan busseissa.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että liikelaitoksen toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Johtokunta ohjaa ja valvoo Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa TKL:n hallinnon, talouden sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. TKL:n toimitusjohtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena sen toimintaa ja vastaa hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutumisesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksella

Selonteossa ja perustana olevassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksessa annetaan tiedot:

- miten sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on järjestetty
- miten edellisen vuoden selonteossa raportoidut puutteet on korjattu
- onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja
- miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Toimintaympäristöanalyysi ja riskiprofiili

Johtokunta on käsitellyt 23.5.2018 TKL:n toimintaympäristöanalyysin ja riskiprofiilin, sekä 13.2.2019 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksen. TKL:llä on tunnistettu merkittävimmät sen toimintaa uhkaavat riskit ja määritelty miten niihin vastataan. Riskien hallinta ja sen seuranta on vastuutettu. Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa TKL:n toiminnalle tai tavoitteiden toteutumiselle.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

TKL on kuvannut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan ja arvioinut nykytilaan liittyviä puutteita sekä on määritellyt kehittämistoimenpiteet liitteenä olevan kuvauksen mukaisesti.

Kokonaisarviona Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johto lausuu, että Tampereen Kaupunkiliikenne

Liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on pääosin hyvällä tasolla. Merkittäviä puutteita ei ole todettu. Kehittämistä vaativat keskeisimmät asiat ja toimenpiteet ovat:

- toimintaympäristöanalyysin ja riskiprofiilin päivittäminen
- korjaamointegraation loppuun saattaminen

Tiedotus ja markkinointi

Joukkoliikenteen asiakkaille kohdennetusta tiedotuksesta vastaa lähtökohtaisesti joukkoliikenteen tilaaja.

Vuoden 2019 keväällä joukkoliikenteen tilaaja otti käyttöön uuden Nysse-brändin. Kesällä kaikkiin linja-autoihin asennettiin uudet matkustajille suunnatut sähköiset informaatiotaulut. Tässä yhteydessä noin kuudestakymmenestä TKL:n linja-autosta poistettiin niissä aiemmin ollut operaattorin hallinnoima vastaava taulu. Infotauluilla julkaistaan kaupallisen materiaalin ohella Tampereen joukkoliikenteen matkustajille suunnattuja tiedotteita.

TKL sisäinen tiedotus pohjautuu erillisiin julkaistaviin tiedotteisiin, rahastuslaitteiden kautta kuljettajille annettavaan informaatioon sekä sosiaalisen median ja sähköpostin kautta tapahtuvaan tiedottamiseen. Tilanteen mukaan järjestetään myös erillisiä koulutus- ja tiedotustilaisuuksia.

Henkilökunta

Henkilöstöhallintoa ohjaa konsernihallinnon ohjeen mukainen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, joka on käsitelty ja hyväksytty TKL:n johtokunnassa. Osana henkilöstösuunnitelmaa on laadittu myös työhyvinvointia ja tuottavuudesta palkitsemista koskevat suunnitelmat. Lisäksi on laadittu erillinen TKL:n henkilöstön työterveyssuunnitelma yhteistyössä työterveyden kanssa. Näitä suunnitelmia on myös käsitelty yhdessä henkilöstön kanssa yhteistoimintaryhmän kokouksissa.

Toimitusjohtaja käytti vuonna 2019 kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston hänelle delegoimaa päätösvaltaa mm. vakanssien täyttämiseen ja palkkaukseen liittyvissä asioissa.

Henkilöstön kokonaismäärä laski toimintavuonna kolmella henkilöllä. Vuoden aikana tehtyjen henkilötyövuosien määrä kuitenkin nousi selkeästi. Taustalla vaikuttivat kesken edellisvuotta toteutettu korjaamointegraatio sekä edelleen pirstaloitunut liikennesuorite. Koko alalle tyypillistä oli osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön haasteellinen rekrytoitavuus.

TKL on monikulttuurinen työyhteisö. Linja-autonkuljettajista oli vuoden 2019 lopussa 24 % maahanmuuttajataustaisia. Naisia linja-autonkuljettajista oli 8 %. Henkilökunnan keski-ikä oli edellisvuoden tapaan 47 vuotta.

EU-direktiivi edellyttää kuljetusalalla työskentelevän henkilöstön ammattitaidon jatkuvaa ylläpitoa täydennyskoulutuksin. TKL järjestääkin vuosittain koulutuspäivän (CAP) linja-autonkuljettajien ammattipätevyyden ja ammatissa toimimisen erilaisten valmiuksien ylläpitämiseksi. Koulutuksen yhteydessä järjestetään myös kehityskeskustelut, joiden kautta yksilölliset tarpeet ja kehityspolut tulevat hyvin ja laajamittaisesti huomioiduksi.

Tavoitteiden mukaista palkitsemista ei kaupunkikonsernin tiukan taloudellisen tilanteen vuoksi ole pystytty viime vuosina toteuttamaan. TKL:llä on kuitenkin jatkettu erillistä osaavan ja työnsä taiten tehneen henkilöstön pienimuotoista palkitsemista ja kannustamista mm. erilaisin kulttuuriaiheisin palkinnoin. Koko kaupungin tasolla henkilöstöä on jo useamman vuoden ajan kannustettu henkilökohtaiseen kunnon ja hyvinvoinnin ylläpitoon erilaisten liikunnallisten tapahtumien ja kampanjoiden kautta. Lisäksi työntekijöille annetiin vuonna 2019 käytettäväksi tällaiseen toimintaan 80 euron suuruinen e-passi.

Edellisvuoden lopulta alkaen selkeään nousuun lähteneet sairauspoissaolot saatiin vuoden 2019 aikana käännettyä laskuun. Loppuvuoden osalta tilanne olikin jo varsin hyvällä mallilla. Panostamista työhyvinvointiin ja ennakoivaan työterveystoimintaan ja työkyvyn arviointiin sekä sen mukaisiin toimenpiteisiin tehostettiin.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksella toimii työnantajan ja henkilöstön yhteistyöryhmä, joka kokoontui vuoden aikana yhteensä seitsemän kertaa. Henkilöstön edustus on myös johtoryhmässä, joka kokoontuu pääsääntöisesti yhteistyöryhmän yhteydessä tai toimitusjohtajan erillisestä kutsusta.

TKL:n hallinnon toimipiste, liikenteenvalvonta sekä niiden yhteydessä olevat kuljettajien sosiaalitilat ja korjaamotoiminnot sijaitsevat Nekalan kaupunginosassa, osoitteessa Jokipohjantie 24. Linja-autonkuljettajille on Tampereen joukkoliikenne lisäksi järjestänyt operaattoreiden yhteiset sosiaalitilat Tampereen kaupungin keskustaan, osoitteeseen Hämeenkatu 23.

Johtokunta

Vuoden aikana päättyi edellisen johtokunnan toimintakausi ja uusi johtokunta aloitti toimintansa. TKL:n johtokunnan puheenjohtajana on toiminut kummassakin johtokunnassa Jussi Kuortti. Kaupunginhallituksen edustajana TKL:n johtokunnassa oli niin ikään kumpai-

sessakin johtokunnassa Olga Haapa-aho. Aiemman johtokunnan kokouksiin osallistuivat myös Tampereen kaupungin nuorisovaltuuston valitsemat kaksi edustajaa, joilla oli kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Tästä kokeilusta kuitenkin luovuttiin uuden johtokunnan toiminnan alkaessa.

Johtokunnan esittelijänä ja tiedotusvastaavana toimi toimitusjohtaja Pekka Pirhonen. Sihteerinä ja johtokunnan tiedottajana toimivat henkilöstökoordinaattori Matleena Kallio sekä johdon sihteeri Nastasia Pråhl. Kokouksiin osallistuivat edellä mainittujen ohella asiantuntijoina liikennejohtaja Ilkka Ala-Maakala sekä kalustopäällikkö Kalle Keinonen.

TKL:n johtokunta kokoontui vuonna 2019 yhteensä kahdeksan kertaa ja pöytäkirjoihin kertyi 61 pykälää. Johtokunta teki päätöksiä mm. edellisvuoden tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisestä, kalustohankintoihin liittyvistä seikoista, vuosi- ja henkilöstösuunnitelman 2020 hyväksymisestä, sekä talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2021-2022 hyväksymisestä.

TKL:n johtokunta kevätkaudella 2019

Jäsen	Varajäsen
Kuortti Jussi, pj (kok)	Erma Lauri
Leino Joanna, vpj (sdp)	Heino Leena
Ahponen Tatu (vas)	Leinonen Susanna
Kajanto Risto (sit)	Paulamäki Jari
Kytöharju Raija (kesk), 18.2. alkaen	Railo Ville
Juha Joki (vihr)	Hiltunen Petteri
Pihlaja Katri (vihr)	Moilanen Anna
Strömberg Hannele (kok), 5.2. asti	Mäkelä Hanna
Suonsivu Suvi (kesk), 18.2. asti	Railo Ville
Surakka Tommi (sdp)	Herranen Pentti
Talonen Minna (kok), 11.3. alkaen	Mäkelä Hanna

TKL:n johtokunta syyskaudella 2019

Jäsen	Varajäsen
Kuortti Jussi, pj (kok)	Erma Lauri
Leino Joanna, vpj (sdp)	Mikkola Outi
Ahponen Tatu (vas)	Leinonen Susanna
Joki Juha (vihr)	Hiltunen Petteri
Kivekäs Pekka (sdp)	Paulamäki Jari
Kytöharju Raija (kesk)	Railo Ville
Pihlaja Katri (vihr)	Moilanen Anna
Santaniemi Johanna (sdp)	Kajanto Risto
Talonen Minna (kok)	Loikkanen Terhi

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos toimii liikelaitoksena ja kaupungin kirjanpidollisena taseyksikkönä tuottaen yhdyskuntapalveluiden tilaajayksikön tilauksen mukaisia liikennöintipalveluita.

Liikevaihto vuonna 2019 oli 29,2 milj. euroa, kun se aiempana vuonna oli ollut 28,5 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna Tampereen joukkoliikenteen tilaamat linjakilometrit lisääntyivät 0,6%, linjatuntien määrä 1,2% ja autopäivien määrä 1,3%. Matkustajamäärä nousi tilikaudella ollen lähes 20,7 miljoonaa.

Kustannukset tehtyä matkaa kohden laskivat hienokseltaan, kun taas vastaavasti menot ajokilometriä kohden kasvoivat aavistuksen. Liikevaihto henkilötyövuotta kohden laski korjaamotoimintojen integroinnin seurauksena. Toiminnon henkilöstövaikutuksilla oikaistu liikevaihto oli sen sijaan muutaman euron edellisvuotta korkeampi.

Hankintojen osalta korjaamotoiminnan siirron aiheuttama rakennemuutos merkitsi palvelujen ostojen määrän laskua edellisvuodesta. Vastaavasti aine- ja tarvikehankinnat sekä henkilöstökulut kasvoivat.

Kulut poistoineen olivat runsaat 28,8 miljoonaa euroa, mikä on 1,6 % enemmän kuin edellisvuonna.

Suurin kuluerä, henkilöstömenot, kasvoi 2,7%. Kasvun taustalla oli lisääntyneen suoritteen ohella vuoden 2018 keväällä toteutetun korjaamointegraation henkilöstövaikute.

Kalustosta tehtiin poistoja yli 2,2 miljoonaa euroa ja arvonalennuksia lähes 0,2 miljoonaa euroa. Näiden yhteismäärä on yli 0,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Investointien määrä alitti poistot ja arvonalennukset yli 0,4 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2019 kokonaistulos muodostui budjetoitua hieman paremmaksi, ollen yli 0,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Tilintarkastuksesta on vastannut KPMG Audit. Tilintarkastusta on suoritettu tilikauden 2019 aikana ja tilinpäätöksen tilintarkastus alkuvuodesta 2020.

Toiminta- ja vuosisuunnitelman toteutuminen vuonna 2019

	Toteutunut 1 000 €	Vuosisuunn. 1 000 €
Liikevaihto	29 191	28 750
Muut tuotot	402	250
Kulut	26 380	26 503
Käyttökate	3 213	2 497
Poistot ja arvonalen.	2 447	2 325
Tilikauden yli-/alijäämä	767	172
Investoinnit	1 917	2 000
Suoritteet		
Matkat vaihtoineen, 1000 kpl		20 659
Ajokilometrit, 1000 kpl		10 294
Taloudellisuus/kannattavuus		
Liikevaihdon muutos-%		2,0 %
Käyttökate-%		11,0 %
Liikevaihto, eur/htv		78 841
Menot eur/matka		1,39
Menot, eur/ajokm		2,80

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liikevaihto	29 191 152,84	28 540 291,58
Liiketoiminnan muut tuotot	402 379,59	359 682,83
Tuet ja avustukset kunnalta	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 506 159,24	-5 403 716,91
Palvelujen ostot	-2 002 617,43	-2 399 454,80
	-7 508 776,67	-7 803 171,71
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-13 053 795,15	-12 514 537,50
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-4 334 676,99	-4 358 846,72
Muut henkilösivukulut	-418 000,03	-464 674,22
	-17 806 472,17	-17 338 058,44
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset	-2 446 619,64	-2 079 964,37
Liiketoiminnan muut kulut	-1 064 807,48	-1 137 660,32
Liikeylijäämä (-alijäämä)	766 856,47	541 119,57
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot ja -kulut	-150,16	8,73
	-150,16	8,73
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	766 706,31	541 128,30
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	766 706,31	541 128,30

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen tase

	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	13 465 497,25	13 287 965,00
Keskeneräiset hankinnat		706 993,89
	13 465 497,25	13 994 958,89
Sijoitukset		
Muut saamiset	0,00	4 186,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	19 220,00	20 482,00
Saamiset kunnalta	25 674 455,99	25 522 570,51
Siirtosaamiset	747 049,55	324 031,65
Muut saamiset	99 332,69	90 597,71
	26 540 058,23	25 957 681,87
Rahat ja pankkisaamiset	89 178,40	83 698,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	40 094 733,88	40 040 525,16
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 216 439,14	15 216 439,14
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	19 787 824,19	19 246 695,89
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	766 706,31	541 128,30
	35 770 969,64	35 004 263,33
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	23 800,00	25 800,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	812 492,99	1 507 053,32
Muut velat	307 634,38	260 211,31
Siirtovelat	3 179 836,87	3 243 197,20
	4 299 964,24	5 010 461,83
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	40 094 733,88	40 040 525,16

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen rahoituslaskelma

	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirrat		
Toiminnan rahavirta		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	766 856,47	541 119,57
Poistot ja arvonalentumiset	2 446 619,64	2 079 964,37
Rahoitustuotot ja -kulut	-150,16	8,73
Tulorahoituksen korjauserät	-40 297,55	-17 163,50
	3 173 028,40	2 603 929,17
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 917 158,00	-3 122 314,15
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	38 297,55	15 063,50
	-1 878 860,45	-3 107 250,65
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	1 294 167,95	-503 321,48
Rahoitustoiminnan rahavirrat		
Antolainaussaamisten vähentyminen muilta	4 186,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-151 885,48	-280 467,87
Saamisten muutos muilta	-430 490,88	-218 484,27
Korottomien velkojen muutos muilta	-710 497,59	1 005 213,62
Rahoitustoiminnan rahavirta yht.	-1 292 873,95	506 261,48
Rahoituksen rahavirta yht.	-1 288 687,95	506 261,48
Rahavarojen muutos	5 480,00	2 940,00
Rahavarojen muutos	5 480,00	2 940,00
Rahavarat 31.12.	89 178,40	83 698,40
Rahavarat 1.1.	83 698,40	80 758,40

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta esittää, että ennen varauksia oleva tilikauden ylijäämä on 766 706,31 euroa ja tämä siirretään taseeseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämän lisäykseksi.

Tampereella 8.4.2020

Jussi Kuortti
johtokunnan pj.

Joanna Leino
johtokunnan vpj.

Tatu Ahponen

Juha Joki

Pekka Kivekäs

Raija Kytöharju

Katri Pihlaja

Johanna Santaniemi

Minna Talonen

Pekka Pirhonen
toimitusjohtaja

Yhteystietoja

TKL:n toimisto

Jokipohjantie 24, 33800 Tampere
Aukioloajat ma - pe 08:30 – 15:45
Konttori (040) 8062 541

TKL:n liikennetoimisto

Jokipohjantie 24, 33800 Tampere
Aukioloajat ma - pe 06:00 – 21:15

TKL internetissä

www.tampere.fi/tkl
e-mail: etunimi.sukunimi@tampere.fi